

Життєпис проф. М. Ф. Сумцова ¹⁾.

Сумцов Микола Федорович уродився 1854 р. у Петербурзі; походить з харківських дворян. Середню освіту здобув у II Харківській гімназії, яку й скінчив з срібною медаллю 1871 р. Того ж року вступив він до Харківського Університету на історично-філологічний факультет. Серед його учителів були такі світочі Харківського університету, як Кірпічников, Потебня, Лавровський, Дрінов, Лебедев. 1875 року скінчив університет з золотою медаллю, яку одержав за працю „Очеркъ исторіи филологіи“. Залишений при кафедрі всесвітньої літератури, командирований був за кордон для підготування до професури по цій кафедрі. 1878 р. він оборонив дисертацію *pro venia legendi* про князя В. Одоевського й став читати лекції на університеті. В 1880 р. оборонив магістерську дисертацію „О свадебныхъ обрядахъ, по преимуществу русскихъ“. Тема цієї дисертації вказує ясно на перехилення інтересів автора в бік етнографії. Тема докторської дисертації була взята теж з царини, на якій молодий учений працював

¹⁾ Складено на підставі нарису „Профессоръ Николай Феодоровичъ Сумцовъ. Къ двадцатилѣтней годовщинѣ его учено-педагогической дѣятельности“ (Труды Педагогическаго Отдѣла Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества, Харьковъ 1902, вып. 7) та нарису: „Профессоръ Николай Феодоровичъ Сумцовъ. Къ тридцатилѣтней годовщинѣ его учено-педагогической дѣятельности“. (Похана. Сборникъ Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества, том XVIII, Харьковъ 1909).

не менш щиро, а саме з історії середнього періоду української літератури — „Лазарь Бара́нович“. Факультетом було її прийнято, але уряд не дозволив йому її обороняти, бо добачив там негативну оцінку діяльності московських воевод на Україні. Через те М. Ф. примушений був написати нову дисертацію (1885 р.) „Хлѣбъ въ обрядахъ и пѣсняхъ“; 1888 р. став ординарним професором Харківського університету і цю посаду займає й досі, при чому кілька разів був він деканом Історично-філологічного факультету. Всі сили в своїй науковій діяльності М. Ф. присвятив дослідженню української літератури (головно середнього періоду її) та української народної словесности. Свої наукові праці містив він в „Кіевской Старинѣ“, „Етнографическомъ Обозрѣніи“, „Сборникѣ Харьковского Историко-Филологического Общества“ та „Трудахъ Педагогического Отдѣла“ цього товариства, в діяльності якого він брав як найжвавішу участь спочатку (від 1880 р.) як його секретар, а від 1897 р. як голова його. Від 1892 р. являється він Головою і Педагогічного Відділу Т-ва, що виник з його ініціативи. Окрім власних розвідок, йому належить ціла низка рецензій; за дві з них, зроблені за дорученням од Російської Академії Наук, він одержав золоті медалі. Після першої революції (р. 1906-го) він почав читати університетський курс по-українськи, але незабаром М-во Нар. Просв. заборонило це, і відновити його він мав змогу тільки після 2-ої революції. Тоді ж видав М. Ф. де-кілька брошур на українській мові й умістив живо і з запалом написану статтю в „Русскихъ Вѣдомостяхъ“ (1905, № 73) п. з. „Малорусская цензура“ та був Головою Університетської Комісії по зняттю заборони з українського слова.

Діяльну участь брав М. Ф. на XII (у Харкові) та XIII (у Катеринославі) археологічних з'їздах, в організації етнографічної вистави, потім етнографічного музею при університеті.

Окрім своєї наукової діяльності, не мало сил присвятив М. Ф. громадській діяльності. В місцевій пресі він живо відкликався на всі потреби біжучого життя. Jako член міської думи, jako голова міської шкільної комісії прикладав він всіх старань, аби справу початкового навчання поставити як найкраще. Він один з членів фундаторів Харківської Громадської Бібліотеки, організації й поповненню якої присвятив чимало часу й енергії. Жваву участь бере М. Ф. в діяльності Харк. Т-ва Грамотности.

Додаток III до протоколу № 1.

РЕЄСТР

наукових праць професора М. Ф. Сумцова.

1878.

1. Отношенія А. С. Пушкина къ женѣ (в „Харьковѣ“ №№ 120 і 121).
2. Бытовая сторона въ сочиненіяхъ Г. О. Квитки (в „Харьковѣ“, №№ 272—275).
3. Очеркъ исторіи колдовства въ Европѣ. Харків.

1879.

4. О принесенной въ даръ Хар'к. Ист.-Фил. Обществу неизданной рукописи Г. С. Сковороды „Израильскій змії“ (в „Харьковѣ“, № 484).
5. О пятидесятилѣтнемъ юбилеѣ комедіи „Горе отъ ума“ Грибоѣдова (в „Харьковѣ“, № 235).
6. По поводу юбилеевъ Квитки и Грибоѣдова (в „Харьковѣ“; тут, між иншим, йде мова й про Каразина—(про пам'ятник йому).
7. Пятидесятилѣтній юбилей А. С. Грибоѣдова (в „Харьковѣ“, січня 30).
8. Бібліографічні замітки про „Воспоминанія Т. П. Пасекъ“ (в „Харьковѣ“, січня 10).
9. Бібліографічна замітка про книгу Миропольського про архимандрита Фотія (в „Харьковѣ“. №№ 272—273).
10. Кое-что о народной медицинѣ (в „Харьковѣ“, №№ 311—312).
11. О собираніи этнографическаго матеріала (Програм; в „Харьковѣ“, № 356; передруковано в виправленому виді в „Харьков. Сборникъ“, 1900 р.)
12. Предки Европейцевъ (в „Харьковѣ“).
13. Бѣдствія въ Харьковской губерніи (по истор.-стат. опис. Харьк. еп. Филарета—в „Харьковѣ“, №№ 303—306).
14. Воспоминанія Т. П. Пасекъ и два слова о харьковцахъ 30-хъ годовъ (в „Харьковѣ“, 10 січня).
15. Замятка о закрытіи торговыхъ заведеній въ праздничные дни (в „Харьковѣ“, № 420).

16. Нѣсколько словъ о томъ, чѣмъ мѣстные жители могутъ быть полезны Харьк. Истор.-Филол. Обществу (в „Харьковѣ“, № 481).

17. Подгороднее (Харьковское) село Григоровка (в „Харьковѣ“, № 474).

1880.

18. Бібліографічна замітка про „Разрушеніе Іерусалима“ свящ. Тихомирова (в „Харьк. Вѣдом.“, № 100).

19. И. И. Срезневскій (Некролог—в „Харьк. Вѣдом.“, № 43).

20. Три письма (неизданныя) В. Н. Каразина къ Е. И. Колтуновскому (в „Харьк. Вѣдом.“ № 34—передруковано опісля в III т. „Сборника Харьк. Ист.-Филол. Общества“, Харків, 1891 р.).

21. Южнорусскія бібліографическія замѣтки (про „Права“ Кистяковскаго, про „Лѣтопись Самовидца“ и инш.—в „Харьковѣ“).

22. Къ исторіи сочиненій Г. Е. Квитки (в „Харьк. Вѣдом.“, № 58).

23. О славянскихъ народныхъ возрѣніяхъ на новорожденнаго ребенка (в Журн. М. Н. Пр., ССХІІ, стор. 68—94).

24. Замѣтки о нѣкоторыхъ вредныхъ свадебныхъ обычаяхъ и повѣрьяхъ (в „Харьков. Вѣдом.“, № 125).

25. Изъ слободско-украинской церковной старины (з приводу праць А. С. Лебедева—в „Харьковск. Вѣдом.“, № 56).

26. Объ особенностяхъ подгородныхъ селъ (в „Харьковѣ“, № 529).

27. О кобзаряхъ Харьковской губерніи (в „Харьков. Вѣдом.“, № 53).

28. Изъ подгороднаго села Григоровки (в „Харьков. Вѣдом.“, № 165).

29. Одна изъ главныхъ задачъ краевой печати (в „Южн. Краѣ“, № 1).

30. О составленіи историческаго изслѣдованія о городѣ Харьковѣ (в „Харьковск. Вѣдом.“, № 145).

31. О сочиненіяхъ И. И. Срезневскаго, относящихся къ Южной Россіи вообще и Харьковской губерніи въ частности (в „Харьков. Вѣд.“, №№ 83—84).

32. Полтава и Полтавщина (в „Кіевлянинѣ“, № 110).

33. Н. А. Андріевскій и А. Н. Поповъ (в „Харьк. Вѣдом.“ № 250).

1881.

34. Голосъ древней русской церкви противъ пьянства (в „Южномъ Краѣ“, № 267).

35. О свадебныхъ обрядахъ, преимущественно русскихъ, Харків.

36. Черта изъ южно-русской старины (в „Южномъ Краѣ“, № 21).

37. Новое счастье на новый годъ (в „Южн. Краѣ“, № 21).

1882.

38. Нѣсколько замѣчаній объ историческомъ значеніи Харьковскаго украинофильства конца 30-хъ и начала 40-хъ годовъ (в „Южн. Краѣ“, № 485).

39. По поводу выхода въ свѣтъ первыхъ двухъ книжекъ „Кіевской Старины“ (там же, № 421).

40. Отношеніе малорусской крестьянки къ кабаку по пьяническимъ пѣснямъ (там же, № 415).

41. Замѣтка о нѣмцахъ юго-западнаго края (там же, № 427).

42. Нѣсколько замѣчаній по поводу послѣдняго засѣданія Петербургскаго „Славянскаго Благотворительнаго Общества“ (там же, № 408).

43. Онѣмеченіе славянъ (там же, № 402).

44. О церковныхъ братствахъ (там же, № 445).

45. По поводу воскресныхъ чтеній для приказчиковъ (там же, № 436).

46. Два слова о малороссійскихъ спектакляхъ (там же, № 352).

1883.

47. Вниманію сельскаго духовенства (Про шпиталі— в „Харьк. Вѣдом.“, № 257).

48. Къ исторіи малорусскихъ свадебныхъ обычаевъ (в „Кіевск. Стар.“, XI, стор. 510—514).

49. Къ исторіи цѣнъ въ Малороссіи (в „Кіевск. Стар.“, XI, стор. 696).

50. Шпиталь въ Боромлѣ (в „Кіевск. Стар.“, X, стор. 309—312).

1884.

51. Инокентій Гизель (в „Кіевской Старинѣ“, X, стор. 183—226 й окремою відбиткою).

52. Іоанникій Галятовскій (в „Кіевской Стар.“, кн. I—IV, стор. 1—20, 183—204, 371—390, 565—588 й окремою відбиткою).

53. Князь В. О. Одоевскій (Дисертація *pro venia legendi*), Харків.

54. Слободско-украинское дворянство въ сочиненіяхъ Г. О. Квитки (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 332).

55. Къ исторіи малорусскихъ нравовъ XVII вѣка (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 332).

56. Къ исторіи слободско-украинскаго чумачества (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 493—498).

57. Замятка о жизни мѣстныхъ учителей и о необходимости для нихъ сближенія (в „Харьк. Вѣд.“, № 33).

58. Новѣйшая поэзія, какъ образовательное средство для крестьянъ, Харків.

1885.

59. Библиографическая замятка о народныхъ изданіяхъ „Посредника“ (в „Харьков. Вѣдом.“, № 314).

60. Библиографическая замятка о статьѣ г. Шляпкина: „Къ исторіи полемики между московскими и малорусскими учеными въ концѣ XVII вѣка“ (в „Кіевск. Стар.“, VII, стор. 699).

61. Замятка о И. Е. Бецкомъ (в „Харьковск. Вѣдом.“, №№ 100 й 110).

62. Іоаннъ Выщенскій (в „Кіевск. Стар.“, IV, стор. 649—678 й окремою відбиткою).

63. Лазарь Барановичъ, Харків.

64. О первоучителяхъ славянскихъ свв. Кириллѣ и Мефодіи (в „Харьк. Вѣдом.“, травня 11).

65. Рецензія на „Denkschriften der Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften in Wien“, за 1884 рік (в „Кіевск. Стар.“, IV, стор. 755—760).

66. Характеристика южно-русской литературы XVII вѣка (в „Кіевск. Стар.“, кн. I, стор. 1—18 й окремою відбиткою).

67. Малорусскія фамильныя прозвища (в „Кіевск. Стар.“, кн. II, стор. 215—287; передруковано в галицькій „Ватрі“).

68. Новый варіантъ думы про Алексѣя Поповича (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 182).

69. Опытъ объясненія малорусской пѣсни о Журилѣ (в „Кіевск. Стар.“, VII, стор. 417—431 й окремою відбиткою).

70. Хлѣбъ въ обрядахъ и пѣсняхъ, Харків (Докторська дисертація).

71. „Губернскія Вѣдомости“, какъ пособіе при изученіи русской исторіи и этнографіи (в „Кіевск. Стар.“, II, стор. 391—399).

72. Религіозно-міеическое значеніе малорусской свадьбы (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 417—436).

73. Бібліографічна замітка про „Краткое описаніе о народѣ остякомъ, сочиненное гр. Новицкимъ“ 1715 г. Издавъ Майковъ (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 551—552).

74. Малороссія на передвижныхъ выставкахъ картинъ (в „Кіевск. Стар.“, VIII, стор. 597—607).

75. По поводу приложенной къ „Харьковскому календарю“ картины г. Харькова (в „Харьков. Вѣдом.“, № 338).

76. Изъ университетской жизни (про відчити А. І. Кірпичнікова про Данте—в „Харьк. Вѣдом.“, № 131).

1886.

77. Передмова до житія Сковороды М. И. Коваленскаго (в „Кіевск. Стар.“, IX, стор. 103—113 й окремою відбиткою).

78. Предисловіе къ Новонайденному разсказу Г. Θ. Квитки (в „Кіевск. Стар.“, XI).

79. Коломѣйки (в „Кіевск. Стар.“, IV, стор. 635—658 й окремою відбиткою).

80. Малорусскія пѣсни (в „Кіевск. Стар.“, VI, стор. 267—292 й окремою відбиткою).

81. Мѣстныя названія въ украинской народной словесности (в „Кіевск. Стар.“, X, стор. 265—298 й окремою відбиткою).

82. Научное изученіе колядокъ (в „Кіевск. Стар.“, II, стор. 237—266 й окремою відбиткою).

83. Бібліографічна замітка на статтю Д. Л. Іванова: „Вліяніе русской колонизаціи на природу Ставропольскаго края“ (в „Кіевской Стар.“, XII, стор. 735—736).

84. Досвѣтки и посѣдѣлки (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 421—444 й окремою відбиткою).

85. Къ вопросу о вліяніи греко-римскаго ритуала на малорусскую свадьбу (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 17—40 й окремою відбиткою).

86. Малорусская географическая номенклатура (в „Кіевск. Стар.“, VII, стор. 456—489 й окремою відбиткою).

87. Къ исторіи малорусскихъ ремесленныхъ издѣлій (в „Кіевск. Стар.“, XII, стор. 746—747).

1887.

88. Бібліографічна замітка про „Коротку исторію литературы рускои Омеляна Огоновского“ (в „Кіевск. Стар.“, II, стор. 345—349).

89. Бібліографічна замітка про „Складка. Альманахъ, Р. Б. 1887. № 1. Спорудивъ Вл. Александровъ. Харьковъ“ (в „Кіевск. Стар.“, V, стор. 172—176).

90. Бібліографічна замітка про Квитки (Основяненка), Малороссійскія повѣсти (в „Кіевск. Стар.“, X, стор. 366—367).

91. Архивная справка по поводу „Записокъ И. М. Сбитнева“ (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 571—574).

92. Къ Пушкинскому дню въ Харьковѣ (в „Харьковск. Вѣдом.“, травня 19, й 1899 року, № 20).

93. Очерки исторіи Южно-Русскихъ апокрифическихъ сказаній и пѣсенъ (в „Кіевск. Стар.“, VI—VII, стор. 215—268; IX, стор. 1—54; XI, стор. 401—455, та окремою відбиткою).

95. По поводу 50-лѣтія со дня смерти А. С. Пушкина (в „Кіевск. Стар.“, VI, стор. 567—572).

96. Къ исторіи пословицъ (в „Кіевск. Стар.“, VIII, стор. 779—780).

97. Туръ въ народной словесности (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 65—90).

98. Бібліографічна замітка про „Воронежскій юбилейный Сборникъ въ память трехсотлѣтія г. Воронежа“, т. I—II (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 550—555).

99. Картины В. Е. Маковского „Мать и дочь“ (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 165—169).

100. Бібліографічна замітка про „Сборникъ статистическихъ свѣдѣній по екатеринославской губерніи. т. II—Бахмутскій уѣздъ. Ек. 1886“ (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 155—157).

101. Бібліографічна замітка про „Н. А. Доброворскій, Кустарные промыслы курской губерніи. Курскъ 1886“ (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 157—161).

102. Бібліографічна замітка про статтю Шухардта, Крачун—Корочун в Archiv f. slav. Philologie, 1886, т. XI, 3, 527 (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 161).

— 103. По поводу 25-лѣтія „Филологическихъ Записокъ“ (в „Кіевск. Стар.“ III, стор. 586—588).

104. Картины малорусскаго содержанія на первой передвижной выставкѣ Академіи Художествъ (в „Кіевск. Стар.“, VI—VII, стор. 555—559).

105. Бібліографічна замітка про „В. А. Потто, Кавказская война въ отдѣльныхъ очеркахъ, эпизодахъ, легендахъ и біографіяхъ. СПб. 1887, т. I, вып. 1—4. Изд. 2“ (в „Кіевск. Стар.“, VI—VII, стор. 526—528).

106. Бібліографічна замітка про „А. С. Лебедевъ, Историческія разысканія въ южнорусскихъ архивахъ. Вып. I. М. 1886“ (в „Кіевск. Стар.“, VI—VII, стор. 528—530).

107. Бібліографічна замітка про 1) „Л. Иллышевичъ, Шебелинскій бунтъ“ і 2) „И. П. Сокальскій, Къ исторіи русской музыки“. „Харьк. Губ. Вѣдом.“ 1887, №№ 62—63 і 100“ (в „Кіевск. Стар.“, VI—VII, стор. 532—538).

108. О памятникѣ В. Н. Каразину (в „Харьковск. Вѣдом.“, № 150).

1888.

109. Зами́тка о старопечатныхъ книгахъ бібліотеки Харьковской Духовной Семинаріи (в „Кіевск. Стар.“, VI, стор. 89—90).

110. Историческій очеркъ попытокъ католиковъ ввести въ южную и западную Россію григоріанскій календарь (в „Кіевск. Стар.“, V, стор. 235—258 й окремою відбиткою).

111. Станиславъ Орѣховскій (в „Кіевск. Стар.“, XI, стор. 215—334 й окрем. відб.)

112. Выставка картинъ А. А. Сахарова (в „Харьк. Вѣдом.“, № 339).

113. Къ вопросу о развитіи общественныхъ бібліотекъ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 226).

114. Александра Матвѣевна Погорѣлко (Некролог—в „Харьк. Вѣдом.“, № 64).

115. Борьба Харьковскаго Земства съ К.-Х.-Азовской жел. дорогою (в „Новомъ Времени“, № 4567).

116. Изъ воспоминаній о Гейдельбергскомъ университетѣ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 15).

117. Къ вопросу о постройкѣ часовни на мѣстѣ крушенія Императорскаго поѣзда 17 октября (Промова в комісії—в „Нов. Врем.“, і в „Харьк. Вѣд.“, № 316).

118. Культурний уголокъ Харьковской губерніи (Поповська Академія;—тут говориться про А. А. Паліцина—в „Харьковскомъ Сборникѣ“, стор. 100—112).

119. О наводненіи въ Харьковѣ въ 1853 г. („Харьков. Вѣдом.“, № 45).

120. Садовыя параллели (в „Харьк. Вѣдом.“, № 115 й окремою відбиткою).

1889.

121. Рецензія на статтю Жуковського про перські пісні (в журн. „Wisła“).

122. Передмова до збірника П. В. Іванова „Игры крестьянскихъ дѣтей въ Кулянскомъ уѣздѣ“ (в „Сборникѣ Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. II).

123. Бібліографічна замітка про журнали „Wisła“ за 1887—1888 р.р. (в „Кіевск. Стар.“, X, стор. 214—217).

124. Памяти Ф. Г. Лебединцева (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. I—VI).

125. Ф. Г. Лебединцевъ (в „Русск. Стар.“, VI).

126. Передмова до „Описанія малорусской свадьбы“ Калиновського (в „Харьк. Сборн.“).

127. Етнографическія замѣтки (в „Этногр. Обзор.“, кн. 3, це продовження „Культурныхъ переживаній“).

128. Етнографическое Обзорѣніе (в „Нов. Врем.“, № 4920).

129. Вниманію сельскихъ хозяевъ (Програм для збирання відомостей про писанки—в „Харьк. Вѣдом.“, № 76).

130. Ближайшія задачи Харьковской Общественной Библіотеки (в „Харьковск. Вѣдом.“, № 316).

131. О филантропической дѣятельности М. А. Кречмера (в „Харьк. Вѣдом.“, 16 стор.).

1890.

132. Л. З. Колмачевскій (Некролог—в „Харьк. Вѣдом.“, № 22-й у 2 т. „Сборника „Харьк. Ист.-Фил. Общества“).

133. Ст. Л. Геевскій (в „Харьковскомъ Сборникѣ“).

134. Культурныя переживанія, Київ (Із „Кіевск. Стар.“, за 1889 р. I, стор. 64—89; II, стор. 403—423; III, стор. 665—684; IV, стор. 124—140; V, стор. 485—506; VII, стор. 28—46; VIII, стор. 402—427; IX, стор. 631—652; X, стор. 18—51; XI, стор. 281—327;

XII, стор. 582—603 та за 1890 р. I, стор. 60—90; II, стор. 320—333; IV, стор. 84—100; V, стор. 327—341; VI, 479—493; VII, стор. 59—87; X, стор. 49—73).

135. Воронъ въ народной словесности (в „Этнограф. Обзор.“, I).

136. Къ исторіи сказаній объ искусномъ стрѣлкѣ (в „Этногр. Обзор.“, II).

137. Отголоски христіанскихъ преданій въ Монгольскихъ сказкахъ (в „Этногр. Обзор.“, VI).

138. Starodawne sposoby przyrzadzania chleba (в журн. „Wisła“), III, 639—657 й IV, 873—875).

136. Къ вопросу объ укрощеніи змѣй (в „Этнограф. Обзор.“, кн. 2).

140. Ф. Либрехтъ (Некрологъ—„Этногр. Обзор.“, кн. 4).

141. Замѣтка объ археологической выставкѣ VIII съѣзда въ Москвѣ (в „Кіевск. Стар.“, II, 347—349).

142. Замѣтка о писанкахъ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 70).

143. Замѣтка о рабочемъ домѣ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 79).

144. Къ вопросу объ улучшеніи городского Карповскаго сада (в „Харьк. Вѣд.“, № 103).

145. Э. Я. Мельбертъ (Некрологъ—в „Харьк. Вѣд.“, № 118).

1891.

146. Александръ Афанасіевичъ Потебня (Некролог—в „Харьк. Вѣдом.“, № 310; в „Cesky Lid“, № 3-й у „Этнограф. Обзор.“, 1892, кн. I).

147. Затерянная рукопись Костомарова („Кіевск. Стар.“, II).

148. Архимандритъ Леонидъ (Некролог—в „Кіевск. Стар.“, XII, стор. 466—467).

149. Рецензія на 5-й в. „Харьковскаго Сборника“ (в „Кіевск. Стар.“, X, стор. 161—164).

150. Заяцъ въ народной словесности (в „Этнограф. Обзор.“, III).

151. Колдуны, вѣдьмы и упыри (Бібліографічний показчик—в „Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, III, 229—278, й IV т., та окремою відбиткою).

152. Къ объясненію малорусскихъ гаданій (в „Кіевск. Стар.“, VIII, стор. 314—316; це доповнення до § 127 „Культурныхъ переживаній“).

153. Мертвая рука (в „Кіевск. Стар.“, VI, стор. 482—483; це доповнення до § 116 „Культурныхъ переживаній“).

154. Мышь въ народной словесности (в „Этнографич. Обзор.“, кн. VIII).

155. Сказанія о займѣ дней (в „Русск. Филол. Вѣстн.“, III).

156. Boginki—Mamuny (в журналі „Wisła“, III, 574—586).

157. Къ вопросу о происхожденіи пѣсни и обряда Сая (в „Русск. Филол. Вѣстн.“, I).

158. Писанки (в „Кіевск. Стар.“, V, стор. 181—209; VI, стор. 363—383).

Памяти А. Ф. Яковлевой (в „Харьк. Вѣдом.“, № 316).

1892.

160. Къ исторіи славянскаго общенія. П. І. Шафарикъ и О. М. Бодянский (в „Славянск. Обзорѣніи“, VII).

161. Къ 40-лѣтнему юбилею М. И. Сухомлинова (в „Харьк. Вѣдом.“, № 49 й у „Сборн. Харьк. Истор.-Филол. О-ва“, IV).

162. Параллели къ повѣсти Н. В. Гоголя „Вій“ (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 472—477).

163. Рецензія на книгу Л. Ю. Шепелевича „Этюды о Данте“, (в „Русск. Филолог. Вѣстникъ“, III, стор. 154—164).

164. Былины о Добрынь и Маринѣ и родственныя имъ сказки о женѣ волшебницѣ (в „Этнограф. Обзор.“, кн. 2—3).

165. Дополненія къ литературѣ о Долѣ и Недолѣ (в „Этногр. Обзор.“, IV, 169—170).

166. Заговоры (Бібліографічний покажчик—в „Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. IV).

167. Къ статьѣ Иванова „Народныя сказки о Долѣ“ (в „Сборн. Харьк. Истор.-Фил. О-ва“, т. 4).

168. Пѣсни о гостѣ Терентіи и родственныя имъ сказки (в „Этногр. Обзор.“, кн. I, й доповнення—там же, 1893, XVII).

169. Народно-поэтический комментарий галицко-русской эмиграціи (в „Слав. Обзор.“, X).

170. Современная малорусская этнографія (в „Кіевск. Стар.“, 1892, кн. I, стор. 1—10; II, 206—225; III, 409—423; IV, 22—36; V, 176—192; VI, 351—362; VII, 85—94; VIII, 141—159; IX, 333—349; X, 35—50; XI, 176—187; XII, 379—390).

171. Вмѣсто введенія къ 1 выпуску „Современной малорусской этнографіи“ (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 528—531).

1893.

172. Г. Ф. Квитка, какъ этнографъ (в „Кіевск. Стар.“, VIII, стор. 190—214).

173. Памяти И. И. Манжуры (в „Кіевск. Стар.“, X, стор. 80—90).

174. Нѣкоторыя черты сходства „Слова о полку Игоревѣ“ съ южно-славянскими пѣснями (в „Кіевск. Стар.“, VII, стор. 84—89).

175. Рецензія на IX т. болгарскаго „Сборника за народни умотворения“ (в „Этногр. Обзор.“, IV).

176. Французская народная поэзія (в „Книжк. Недѣли“, XI, стор. 177—192).

177. Типъ ученаго въ разсказѣ А. Чехова „Скучная исторія“ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 102).

178. Этюды о Пушкинѣ (в „Руск. Филологич. Вѣстн.“, 1893—1897 ѣ окремо в 5 випусках).

179. Изъ сказаній о пчелахъ (в „Этногр. Обзор.“, кн. 2).

180. Легенда о грѣшной матери (в „Кіевск. Стар.“, V, стор. 195—208).

181. Мужъ на свадьбѣ своей жены (в „Этн. Обзор.“, кн. 4).

182. Народныя пѣсни о смерти солдата (в „Этногр. Обзор.“, XVI ѣ XVII).

183. Народныя пѣсни объ отравленіи змѣинымъ ядомъ (в „Кіевск. Стар.“, XI, стор. 241—261).

184. Рецензія на книгу Песковскаго про К. Д. Ушинскаго (в „Труд. Пед. Отд. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, I).

185. Рѣчь при открытіи Педагогическаго Отдѣла Харьк. Ист.-Фил. Общества (в „Труд. Пед. Отд. Х. И.-Ф. Общ.“, I, 13—16).

186. Борьба съ оврагами (в „Недѣлк“, № 39).

187. Деревенскія вершины (в „Кн. Недѣли“, IX, 97—110).

188. С. П. Лесевичъ (Некролог—в „Харьк. Вѣд.“, № 37).

189. Рецензія на книгу Твердохлібова „Столѣтіе Ахтырскаго уѣздн. училища“ (в „Труд. Пед. Отд. Х. И.-Ф. О-ва“, в. I).

190. Матеріалы для исторіи Харьковскаго Университета (в „Зап. Харьк. Ун-та“ за 1893 р., I кн.; за 1894 р., IV).

1894.

191. Возможенъ ли всемірный языкъ (в „Недѣлк“, № 26).

192. Рецензія на працю О. О. Потебні „Изъ лекцій по теоріи словесности“ в 2-му вип. „Трудовъ Педагог. Отдѣла Х. И.-Ф. О-ва“).

193. Рецензія на дисертацію Яковлева про Ізмарагди (в „Записк. Харьк. Унив.“, кн. I).

194. Рѣчь Ивана Мелешка, какъ литературный памятникъ (в „Кіевск. Стар.“, V, стор. 195—213).

195. Дума объ Алексѣѣ Поповичѣ (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 1—20).

196. Легенды о благочестивомъ живописцѣ (в „Кіевск. Стар.“, X, стор. 20—24).

197. Малорусскія сказки по сборникамъ Кольберга и Мошинской (в „Этногр. Обзор.“, XXII, стор. 96—134).

198. Пѣсни и сказки о живомъ мертвецѣ (в „Кіевск. Стар.“, III, стор. 440—458).

199. Сказки и легенды о Маркѣ богатомъ (в „Этногр. Обзор.“, кн. I; поправки й доповнення там же, XXI кн.)

200. Программы для составленія этнографическихъ статей для народнаго чтенія (в „Отчетъ Харьк. О-ва грамотности“).

201. Оцінка етнографічних праць Е. Р. Романова („Отчетъ о присужденіи въ 1893 г. преміи Макарія, митрополита Московскаго“, й окремою відбиткою).

1895.

202. О вліянні малорусской схоластической литературы XVII в. на великорусскую раскольническую литературу XVIII в. и объ отраженіи въ раскольнической литературѣ масонства (в „Кіевск. Стар.“, XII, стор. 367—379).

203. Рецензія на дисертацію М. Е. Халанського про Марка Кралевица („Зап. Харьк. Ун.“, III).

204. Замѣтки о малорусскихъ думахъ (в „Этнограф. Обзор.“, кн. I).

205. Выставка картинъ Н. Е. Лунда (в „Харьк. Вѣдом.“, № 4).

206. Передмова до брошури „Основы поэтики“, Харків.

207. Къ вопросу о литературныхъ вечерахъ (в „Педагогическомъ Еженедѣльникѣ“, № 14).

208. Объ ученическихъ завтракахъ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 244).

209. Некрологъ Ф. Н. Королева („Зап. Харьк. Ун-та“, № 1).

210. Памяти И. М. Собестіанскаго (в „Харьк. Вѣдом.“, № 320).

1896.

211. Литературная родня разсказа гр. Л. Н. Толстого „Чѣмъ люди живы“—Легенды о покаяніи ангела (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, т. IX).

212. Рецензія на книгу „М. В. Ломоносовъ“ (із серіи „Жизнь замѣчательныхъ людей“ вид. Павленкова, СПб.—в „Труд. Пед. Отд. Х. И.-Ф. О-ва“, III, стор. 151).

213. Къ бібліографіи старинныхъ малорусскихъ религіозныхъ сказаній (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, т. 8).

214. Опытъ историческаго изученія малорусскихъ пословицъ (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, IX, й окремою відбиткою).

215. Пожеланія и проклятія (в „Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, IX, й окремою відбиткою).

216. Сказанія о провалившихся городахъ и монастыряхъ (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, VIII й окремою відбиткою).

217. Рецензії на книги: Гюйо „Искусство съ точки зрѣнія соціологій“ (СПБ. 1891); Прельса „Эстетика“ (СПБ. 1895); А. И. Смирнова „Эстетика, какъ наука о прекрасномъ въ природѣ и искусствѣ (Казань, 1897)—в „Трудахъ Педаг. Отд. Х. И.-Ф. О-ва“, в. 3, стор. 142—151).

218. Къ вопросу о вознагражденіи сельскихъ учителей (в „Харьк. Вѣд.“, № 284).

219. Организациа общественныхъ и школьныхъ бібліотекъ (в „Трудахъ Педаг. Отд. Х. И.-Ф. О-ва“, в. 3, й окремою відбиткою).

220. Передмова до „Пособія для устройства научныхъ и литературныхъ чтеній“, Харків (вид. 2; вид. I—X. 1895).

221. Два слова о Харьковскихъ извозчикахъ (в „Харьк. Вѣд.“, № 285).

222. Къ университетскому празднику (в „Харьков. Вѣдом.“, 17 січня).

223. Памяти И. П. Сокальскаго (в „Харьк. Вѣдом.“, № 114).

224. Н. Ф. Одарченко (в „Сборн. статей о Н. Ф. Одарченко“).

225. По поводу проэктированнаго Харьк. Благотв. Обществомъ народнаго зала (в „Харьк. Вѣдом.“, № 332).

1897.

226. Вліяніе Жоржа Занда на Тургенева (в „Книжкахъ Недѣли“, I).

227. Къ предстоящему юбилею „Энеиды“ Котляревскаго (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 7—10).

228. Новая наука г. Безсонова (в „Кіевск. Стар.“, I, стор. 112—124).

229. О. М. Бодянскій (в V т. „Крит.-біограф. словаря“ С. А. Венгерова, стор. 51—75).

230. Жаба и лягушка въ народныхъ повѣрьяхъ и сказаніяхъ (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, IX, стор. 242—243).

231. Рецензія на працю Ф. Зелінського про заговори (в „Зап. Харьк. Ун.“, II, стор. 173—175).

232. Пѣсни о Травинѣ (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, X).

233. Личные обереги отъ сглаза (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, IX, й окремою відбиткою. Доповнення до §§ 29—37 й 191 „Культурныхъ переживаній“).

234. Обычай ломать скорлупу яйца (в „Кіевск. Стар.“, XII, стор. 70—71).

235. Утилитарная этнографія (в „Харьк. Вѣдом.“, № 234).

236. По поводу „Графа-де-Ризооръ“ Сарду (в „Харьк. Вѣдом.“, 20-го грудня).

237. Къ вопросу объ организаціи въ Харьковѣ дѣтскихъ игръ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 135 й у „Труд. Пед. Отд. Х. И.-Ф. О-ва“, IV).

238. Къ вопросу объ организаціи мѣстныхъ обще-образовательныхъ экскурсій (в „Харьк. Вѣдом.“, № 257).

239. Объ организаціи ученическихъ экскурсій (в „Образованіи“, VII).

240. Эдуардъ Лабулэ и Жюль Мишле, какъ педагоги и друзья дѣтей (в „Труд. Пед. Отд. Х. И.-Ф. О-ва“, в. 4).

241. Два слова о самообразованіи (в „Харьк. Вѣдом.“, № 87).

242. Е. С. Гордѣенко (Некролог у „Харьк. Вѣд.“, 7 березня).

243. Кое-что о студентахъ и профессорахъ (в „Міровыхъ Отголоскахъ“, № 36).

244. Къ вопросу о составленіи руководства для Харьковскихъ студентовъ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 121).

245. По македонскому вопросу (в „Міров. Отгол.“, № 92).

246. Язвы благотворительности (в „Харьков. Вѣдом.“, № 67).

1898.

247. О мотивахъ поэзіи Т. Г. Шевченка (в „Кіевск. Стар.“, II, стор. 210—228).

248. Поэзія А. Майкова съ педагогической точки зрѣнія (в „Образованіи“, III).

249. Изслѣдованія М. П. Драгоманова по фольклору въ болгарскомъ „Сборн. за нар. умотвор.“ (в „Зап. Харьк. Ун. IV).

250. Д. С. Черненко (Некролог у „Харьк. Вѣдом.“, № 39).

251. Бібліографічні замітки про „Живописную Россію“, V, вид. Вольфа (в „Харьк. Вѣд.“, № 51):

252. Къ вопросу о женскомъ образованіи (в „Харьк. Вѣд.“, № 231).

253. Организація общественныхъ развлеченій (в „Образованіи“, I).

254. О мужицкомъ франтовствѣ (в „Харьк. Вѣд.“, № 29).

255. Памяти Ф. С. Карпова (в „Харьк. Вѣд.“, № 232).

1899.

256. В. Г. Бѣлинскій о любви и ревности (в „Журналъ для всѣхъ“, IV).

257. Мелкія замѣтки о Пушкинѣ (в „Русск. Стар.“, V).

258. Н. А. Лавровскій (Некролог у „Харьк. Вѣдом.“, № 245).

259. Поэзія Ратгауза (в „Харьк. Вѣдом.“, № 321).

260. Доброжелательство А. С. Пушкина (в „Журн. для всѣхъ“, № 5).

261. Къ исторіи изданій малорусскихъ историческихъ пѣсенъ (в „Извѣст. Имп. Акад. Наукъ“, т. IV, кн. 3).

262. Разысканія въ области анекдотической литературы. Анекдоты о глупцахъ (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, т. XI).

263. О передвижныхъ сельскихъ музеяхъ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 71).

264. Леонардо да-Винчи (в „Журн. для всѣхъ“, № 1).

265. О земскихъ дѣтскихъ пріютахъ (в „Харьк. Вѣдом.“, № 243).

266. О литературно-музыкальномъ ученическомъ утрѣ въ честь Пушкина 27 мая 1899 года (в „Харьк. Вѣдом.“, № 241).

267. Отчетъ о лекціяхъ въ Полтавѣ, Новочеркасскѣ и Ростовѣ (в „Трудахъ Педаг. Отд. Х. И.-Ф. О-ва“, в. 5).

268. О школьныхъ библіотекахъ (в „Харьк. Вѣд.“, № 8).
269. Рѣчь по поводу пятилѣтія Педагогическаго Отдѣла Х. И.-Ф. Общества (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, т. XI).
270. По поводу праздника древонасажденія (в „Харьк. Вѣдом.“, № 101, та в „Образованіи“, V).
271. Чтенія для народа [в ріжні роки: 1) А. Пушкинъ, 2) Некрасовъ, 3) Жуковский, 4) Полонскій, 5) Мей и А. Толстой, 6) Овраги, ихъ закрѣпленія и облѣсенія].
272. Докладъ о наименованіи классовъ въ городскомъ сложномъ училищѣ имени А. С. Пушкина (вид. Харківської Думи).
273. Къ 25-лѣтнему юбилею проф. В. Я. Данилевскаго (в „Харьк. Вѣд.“, № 321).

1900.

274. Рецензія на книгу „Викъ“ (в „Южномъ Краѣ“, № 6766).
275. А. С. Пушкинъ (розвідка, Харків, 1900).
276. А. С. Пушкинъ и Ф. И. Тютчевъ; Харків, 1900.
277. Н. А. Лавровскій (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“, XII).
278. Субботы св. Дмитра. Памяти Я. Н. Щоголева (в „Южн. Краѣ“, № 6819).
279. О поэзии гр. А. К. Толстого (там же, № 6796).
280. Повѣсть о томъ, какъ чортъ рассорилъ супруговъ (в „Юбилейн. сборн. въ честь В. Ф. Миллера“, стор. 1—3).
281. Къ вопросу объ археологической этнографіи (в „Южн. Краѣ“, № 6697).
282. Леонардо да-Винчи (в „Сборн. Х. И.-Ф. О-ва“ т. 12, й окремою відбиткою).
283. Рецензія на книгу Волинського про Леонардо да-Винчи (в „Южн. Краѣ“, № 6665).
284. О романѣ Мережковскаго „Воскресшіе Боги“ (там же, № 6576).
285. Англія и боэры (в „Харьк. Вѣдом.“, № 15).
286. Къ вопросу объ устройствѣ въ Харьковѣ этнографической выставки (в „Южн. Краѣ“, № 6682).
287. И. Т. Голенищевъ-Кутузовъ (в „Харьк. Вѣд.“, № 91).
288. Къ вопросу о наименованіи Харьковскаго Народнаго Дома (в „Южн. Краѣ“, № 6643).
289. Къ вопросу о расширеніи дѣтскихъ колоній (в „Харьк. Вѣд.“, № 277).

290. Къ вопросу о достройкѣ Пушкинской школы (в „Южн. Краѣ“, № 6825).

291. Два слова о городской думѣ (там же, № 6794).

292. „Воскресеніе“ гр. Л. Н. Толстого и „Записки о голодѣ“ гр. Л. Н. Толстого (там же, № 6859).

1901.

293. Труды Д. И. Каченовскаго по исторіи искусства (в „Южн. Кр.“, №№ 6905 і 6906).

294. Университетская горка и университетскіе музеи (там же, № 6917).

295. Благотворительность и насиліе (там же, № 7234).

1902.

296. Поэзія Некрасова (там же, № 7595).

297. В. А. Жуковскій, какъ филантропъ.

298. Очерки народнаго быта. Изъ этнограф. экскурсіи („Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XIII).

299. Этнографическая замѣтка („Южн. Край“, № 7323).

300. Объ историческихъ статьяxъ въ „Вѣстникѣ Европы“ (там же, № 7253).

301. Посѣщеніе Харьковской гимназіи Вел. Княземъ Александромъ Николаевичемъ и В. А. Жуковскимъ въ 1837 г. („Рус. Стар.“, № X).

302. Изъ школьной жизни („Южн. Кр.“, № 7388 і № 7713).

303. Московскія лѣтнія дѣтскія колоніи (там же, № 7409).

304. Поэзія и проза сельской жизни (там же, № 7549—7550).

305. Современная городская колонизація (там же, №№ 7559—7561).

306. Къ университетскому дню (там же, №№ 7352—7354).

307. Изъ московскихъ впечатлѣній (там же, №№ 7352—7354).

308. Крымскія замѣтки (там же, №№ 7505, 7511, 7516, 7521, 7527).

309. Къ вопросу о плагиатѣ по поводу процесса М. П. Старицкаго (там же, № 7502).

310. Рецензія на I кн. „Мирнаго Труда“ (там же № 7307).

1903.

311. Поэзія А. В. Переводчиковой (там же, № 7626).
312. Замѣтка объ Андреевѣ (там же, № 7641).
313. А. Н. Пыпинъ (там же, № 7683).
314. О галицко-русскихъ дѣлахъ (там же, № 7723).
315. „Парадоксъ“ Короленка (там же, № 7790).
316. Похороны И. С. Тургенева (там же, № 7828).
317. Памяти И. С. Тургенева (там же, № 7844).
318. Кн. В. Ө. Одоевскій въ оцѣнкѣ Пятковского („Изв. Имп. Акад. Наукъ“, III).
319. Вирховъ, какъ этнологъ („Южн. Край“, 1902, № 7163 та „Этногр. Обзор.“ 1903, № V).
320. Въ интересахъ исторической справедливости („Южн. Край“, № 7873).
321. Н. Т. Костырѣ (там же, № 7927; „Біогр. словарь профессоров Имп. Харьк. Унив.“ I).
322. В. А. Якимовъ (там же, № 7948; „Біогр. слов.“ I).
323. Изъ мрака къ свѣту. Къ исторіи освобожденія крестьянъ („Южн. Кр.“, № 7649).
324. Отчеты о Пушкинскомъ училищѣ за 1903, 1904 и 1905 г.г.
325. О попечителяхъ приходскихъ и начальныхъ училищъ („Южн. Кр.“, № 7693).
326. Греческій языкъ, какъ предметъ университетскаго преподаванія (там же, № 7792).
327. Университетскій этнографическій музей (там же, № 7626).
328. Музей въ память Достоевскаго (там же, № 7722).
329. О памятникѣ В. Н. Каразину (там же, №№ 7814, 7863).
330. Изъ Полтавскихъ замѣтокъ (там же, №№ 7839, 7849).
331. Сельскія ясли (там же, № 7785).
332. О самообразованіи (там же, № 7763).
333. Обывательское злорѣчіе (Про Харківську міську думу, там же, № 7894).
334. Ты и вы (там же, № 7911).
335. Географическія неудачи г. Харькова (там же, № 7726).
336. Отголоски XII археологическаго съѣзда въ Харьковѣ (там же, № 7810).

1904.

337. Памяти А. И. Кирпичникова („Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XV, й окремо).
338. Поэзія Хомякова („Южн. Кр.“, № 8077).
339. Поэзія Случевского (там же, № 8242).
340. Пятидесятилѣтіе сборника А. Метлинскаго „Народныя южно-русскія пѣсни“ („Изв. Имп. Акад. Наукъ“).
341. Поэзія Н. Ф. Чернявскаго („Кіевск. Стар.“, № I, стор. 123—134).
342. „Джинны“ В. Гюго („Сборникъ въ честь пр. Н. П. Дашкевича“).
343. Pamięci Jana Karłowicza („Wisła“, I).
344. А. Л. Метлинскій („Южн. Кр.“, № 7966; Біогр. слов. проф. Имп. Харьк. Ун-та).
345. А. В. Склабовскій (там же, № 8001; Біогр. слов. проф. Имп. Харьк. Ун-та).
346. Памяти М. А. Максимовича (там же, № 8202).
347. Напрасная тревога. Къ исторіи Харьковской I-ой гимназіи. („Кіевск. Стар.“ X, стор. 148—154).
348. Городской училищный совѣтъ („Южн. Кр.“, № 8031).
349. Запасная школьная обувь (там же, № 8036).
350. Реформа правописанія (там же, № 8157).
351. Въ ожиданіи. Объ университетской тѣснотѣ (там же, № 7973).
352. Харьковъ и А. Пушкинъ (там же, № 8102).
353. Изъ старыхъ отзывовъ о малороссахъ („Кіев. Стар.“ II, стор. 58—61).

1905.

354. Замѣтки о народной словесности („Рус. Фил. Вѣстн.“, I).
355. Просвѣтительная дѣятельность А. А. Палицына (в збірнику „Изъ украинской старины“).
356. Бытовая сторона „Энеиды“ И. П. Котляревскаго (там же).
357. Стихотвореніе Т. Шевченка „Солнце заходитъ“ (там же).
358. Главные мотивы поэзіи Т. Шевченка (там же).
359. „Субботы св. Дмытра“ Я. И. Щогилева (там же).

360. Проповѣди неизвѣстнаго священника (там же).
361. Духовныя сочиненія Н. Флавицкаго (там же).
362. Г. Э. Квитка, какъ этнографъ („Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XVI).
363. Этнографическое изученіе Екатеринославской губ. („Сборникъ статей Екатериносл. Научн. О-ва“).
364. Изученіе кобзарства („Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XVI).
365. Двадцатипятилѣтіе Харьковскаго Ист.-Филол. Общества („Сборн. Харьк. И.-Ф. О-ва“, т. XVI).
366. Выступленіе А. А. Потебни на ученое поприще („Сборникъ въ честь проф. М. С. Дринова“).
367. Вступленіе проф. М. С. Дринова въ Харьковскій Университетъ (там же).
368. Каѳедра русскаго языка и литерагуры въ Имп. Харьк. Университетѣ („Изв. Имп. Акад. Наукъ“, VII).
369. Изъ гимназическихъ воспоминаній („Русск. Школа“, I).
370. Художественные интересы Д. И. Каченовскаго („Сборн. памяти Д. И. Каченовскаго“).
371. Картины и рисунки Т. Г. Шевченка („Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XVI).
372. Къ исторіи украинской иконописи (там же).
373. Малорусская цензура („Русск. Вѣдом.“, № 73).
374. О покровительствѣ кобзарямъ („Труды XII Археол. Съѣзда“, т. III).
275. О національномъ самосознаніи въ домонгольской Руси („Сборн. статей въ память В. Б. Антоновича“).
376. Письменныя работы на аттестатъ зрѣлости въ гимназіяхъ Харьк. учебн. округа („Русск. Школа“, X).
377. Исторія Харьковскаго Университета при дѣйствіи устава 1863 г. (Короткій нарисъ історії Харківського університету).
378. М. Е. Халанскій („Южн. Край“, № 8632).

1906.

379. Новая страница въ исторіи Харьковскаго университета („Южн. Кр.“, № 8674).
380. В. П. Бузескулъ (там же, № 8678).
381. Церковно-приходскія собранія (там же, № 8699).
382. Памяти М. С. Дринова (там же, № 8716).

383. По поводу одной духовной бесѣды (там же, № 8717).
384. Привіт болгарам (на українській мові; там же, № 8730).
385. Старая пѣсня отклоненія (там же, № 8749).
386. Автономія Украины (газ. „Страна“, № 65).
387. На зарѣ парламентаризма („Южн. Кр.“, № 8783).
388. Рецензія на: „A. Brückner, Geschichte d. russischen Literatur“ („Извѣст. Отд. рус. яз. и словесн. Акад. Наук“, I).
389. Монастырскія земли („Страна“, № 85).
390. Исторія и этнографія Малороссіи въ Харьковскомъ университетѣ („Южн. Кр.“, № 8800).
391. День въ Сумахъ (там же, № 8855).
392. И. Я. Франко (там же, № 8867).
393. Научныя новости (там же, № 8874).
394. Поляки и украинцы („Страна“, № 153).
395. Изъ аграрной несправедливости („Южн. Кр.“, № 8887).
396. Т. Шевченко („Весен. Солнышко“, № 1).
397. Современное искусство („Южн. Кр.“, № 8902).
398. Памяти А. Н. Веселовскаго (там же, № 8913).
399. А. С. Лебедевъ (там же, № 8915).
400. Насущная потребность (там же, № 8916).
401. Оповідання про Квітку („Весен. Солнышко“, № 3).
402. Б. Д. Грінченко („Южн. Кр.“, № 8969).
403. Выставка картинъ Лунда (там же, № 8975).

1907.

404. Литературные нравы южно-русскихъ писателей XVII в. („Извѣст. Акад. Наук“, II).
405. Въ память Н. А. Северина („Южн. Край“, № 8983).
406. Музей изящныхъ искусствъ Харьковского университета (там же, № 8989).
407. Поэзія Олеса („там же, № 9007).
408. Вторичное раскрытіе Шевченка (там же, № 9023).
409. Сорокп'яті роковини Шевченка (там же, № 9023).
410. Еppur si muove (там же, № 9037).
411. Современный украинскій литературный языкъ (там же, № 9063).
412. В. П. Гордієнко (там же, № 9084).
413. Леонардо да-Винчи (по українськи; Харків, 1907).

414. Постановка памятника В. Н. Каразину („Южн. Кр.“, № 9114).
415. Куно-Фишеръ (там же, № 9119).
416. О малорусской драмѣ (там же, № 9140).
417. Богданъ Хмельницкій въ пѣсняхъ (там же, № 9165).
418. Конгрессъ свободной мысли въ Прагѣ (там же, № 9177).
419. О кустарной выставкѣ (там же, № 9186).
420. Историчні зразки українського літературного єднання („Україна“. VII—VIII, стор. 212—217, й окремо).
421. Заговори инкантації („Труды XIII Археол. Съѣзда“, II).
422. Національня симпатіи А. А. Потебни („Южн. Край“, № 9198).
423. Да будетъ свѣтъ (Про очну лічницю; там же, № 9208).
424. Меморіальныя заботы (там же, № 9245).
425. Памяти А. Д. Батюшкова (там же, № 9245).
426. Памяти М. А. Романики (там же, № 9250).
427. Студенський український громадѣ (там же, № 9250).
428. Бандуристъ Кучеренко (там же, № 9258).
429. П. В. Ивановъ (там же, № 9261).
430. Заботы о хлѣбѣ (там же, № 9265).
431. Чого бажають в селахъ (там же, № 9273).

1908.

432. Памяти Н. П. Дашкевича (там же, № 9294).
433. Библиографическія замѣтки (там же, № 9295).
434. Малорусскій языкъ и воляпюкъ (там же, № 9299).
435. Небесний вогонь („Літер.-Наук. Вістн.“, I).
436. Памяти В. Б. Антоновича („Южн. Край“, № 9332).
437. Памяти П. Т. Степанова (там же, № 9332).
438. Хліборобам (Харків, 1908).
439. Діткам і дорослим (Харків, 1908).
440. Свѣтлое Христово Воскресеніє, по стихотвореніямъ Манжуры („Южн. Край“, № 9360).
441. На родинѣ Шевченка (там же, № 9368).
442. Памяти Е. К. Рѣдина (там же, № 9373).
443. По поводу кончины Е. К. Рѣдина (там же, № 9372).
444. Amicus Plato, sed... („Утро“, № 431).
445. Украинское декадентство („Южн. Край“, № 9385).
446. Справки и поиски по общеплезному дѣлу („Утро“, 448).

447. Малорусскій языкъ въ народной школѣ („Южн. Край“, № 9400).

448. Боромлянская выставка клубники (там же, № 9409).

449. М. П. Старицкій, какъ поэтъ (там же, № 9420).

450. М. П. Старицкій, какъ драматургъ („Изв. Акад. Наукъ“, III).

451. Изъ записной книги. Швейцарія и Италія („Южн. Край“, №№ 9455, 9458, 9460, 9452, 9474, 9489, 9501, 9533).

452. Услуга городу (там же, № 9488).

453. Рецензія на „Весеннія пѣсни“ Аничкова („Изв. Акад. Наукъ“).

454. Вліяніе Дарвина на развитіе ист.-фил. наукъ („Южн. Край“, № 9538).

455. Памяти Г. Ф. Квитки (там же, № 9541).

1909.

456. Предварительный Археологическій съѣздъ въ Москвѣ (там же, № 9581).

457. XXXVII передвижная выставка картинъ (там же, № 9582).

458. Testimonium paupertatis (там же, № 9585).

459. Введеніе устава 1863 г. въ Харьковскомъ университетѣ (там же, № 9589).

460. Къ оцѣнкѣ университетскаго дня (там же, № 9592).

461. Дѣти въ итальянскомъ искусствѣ („Голосъ“, № 1).

462. „Благотворительна“ роспушта („Літерат.-Наук. Вістн.“, II).

463. О значеніи научныхъ премій („Южн. Кр.“, № 9608).

464. Кн. А. Р. Церетели (там же, № 9617).

465. Къ лекціи А. И. Успенскаго о бѣсѣ (там же, № 9536).

466. Украинская литературная писанка. (Про поезіи Олеся, там же, № 9648).

467. Немного литературной критики (там же, № 9652).

468. Академическое изданіе Кольцова (там же, 30 листопаду).

469. Пѣснь о колоколѣ Шиллера въ украинскомъ переводѣ (там же, № 9824).

470. Изданія Лезина по теоріи словесности (там же, № 9827).
471. Изъ университетской жизни (там же, № 9831).
472. Письма Чехова (там же, № 9872).
473. Антокольскій (там же, № 9845).
474. Школа Мартыновой (там же, № 9858).
475. Новые почетные доктора Харьковского университета (там же, № 9870).
476. Школьные елки (там же, № 9876).
477. О памятникъ Квитки („Извѣст. Харьковск. Городск. Думы“, № 5).
478. Переклад „Одиссеї“ Потебні („Зап. Укр. Наук. Т-ва в Київі“).

1910.

479. Къ засѣданію Ист.-фил. О-ва 8 января 1910 г. („Южн. Кр.“, № 9883).
480. „Анатема“ Андреева (там же, № 9885).
481. И. П. Хрущовъ (там же, № 9891).
482. Характерная переписка проф. Н. В. Платонова (там же, № 9891).
483. Памяти А. С. Лебедева (там же, № 9900).
484. Глазная больница (там же, № 9913).
485. Памяти Б. Г. Филонова (там же, № 9919).
486. Памяти М. Е. Халацкаго (там же, № 9953).
487. „Сочиненія“ проф. Дринова (там же, № 9953).
488. Выставка г. Вучичевича (там же, № 9961).
489. † М. Л. Кропивницкій (там же, № 9962).
490. Горькій о Стасовъ (там же, № 9969).
491. Сила слова (там же, № 9975).
492. Графиня П. С. Уварова (там же, № 9976).
493. Краса пісень („Село“, № 17).
494. Ремесленные мастерскія („Южн. Кр.“, № 9984).
495. Украина въ Прагѣ (там же, № 9995).
496. Відзиви великоросів про українські пісні („Село“).
497. Важная мелочь („Южный Край“ № 10000).
498. † Е. П. Радакова (там же, № 10002).
499. Обученіе пѣнію (там же, № 10007).
500. М. С. Грушевскій (там же, № 10022).
501. Во Львовѣ (там же, № 10038).

502. Антокольскій объ искусствѣ (там же, № 10045).
503. † С. А. Мѣромцевъ (там же, 10009).
504. Д. И. Вагалъй („Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XX).
505. Три поминки („Южн. Край“, № 10128).
506. Въ защиту праздниковъ (там же, № 10130).
507. Мѣръ опустѣлъ [смерть Толстого] (там же, № 10136).
508. „Чѣмъ люди живы“ Толстого (там же).
509. Немножко исторіи (там же, № 10156).
510. Толстой и Гротъ (там же).
511. Малюнки з життя українського слова. Харків, 1910.

1911.

512. Л. Н. Толстой („Унив. Сборн.“, т. VII).
513. Къ всероссійскому съѣзду художниковъ („Вѣст. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, I).
514. Самопознаніе и жизнепознаніе („Южн. Край“, № 10188).
515. Странное нововведеніе (там же, № 10185).
516. Разрушеніе религіознаго чувства (там же, № 10200).
517. Замѣтки по искусствѣ (там же, № 10204).
518. Т. Шевченко (там же, № 10209).
519. † I. Е. Мандельштамъ (там же, № 10213).
520. Цѣна людей 100 лѣтъ назадъ (там же, № 10222).
521. Украинская литература о крѣпостничествѣ (там же, № 10222).
522. Desiderata [Шевченко] (там же, № 10240).
523. Jus maiorum (там же, № 10229).
524. И. С. Рижскій (там же, № 10241).
525. П. И. Житецкій (там же, № 10247).
526. Дубы Шевченка („Вѣстникъ Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, I).
527. Шевченко и Харьковъ (там же).
528. Послѣднее стихотвореніе Шевченка (там же).
529. Велыкдень („Южн. Кр.“, № 10264).
530. Муниципальныя пожеланія (там же, № 10269).
531. Городской паркъ (там же, № 10272).
532. Карповскій Садъ (там же, № 10275).
533. Городской Музей (там же, № 10345).
534. Пушкинское училище (там же, №№ 10345, 10464, 18586).

535. Художественная школа (там же, №№ 10349, 10417).
536. Глазная больница (там же, №№ 10383, 10700).
537. Сложная школа (там же, № 11107).
538. Отсталыя дѣти (там же, № 10292).
539. Осмотръ музеевъ (там же, № 10338).
540. Цвѣта и цвѣты (там же, № 10298).
541. „Неистовый Виссаріонъ“ (там же, № 10304).
542. Умеръ пѣвецъ (про смерть Пархоменка; там же № 10314).
543. Мѣстное искусство (там же, № 10388).
544. Столѣтіе „О-ва Любителей Россійской Словесности (там же, № 10434).
545. Сынъ Руси (про Шашкевича; там же. № 10437).
546. Помоносовъ (там же, № 10451).
547. Музеи Толстого (там же, № 10462).
548. В. П. Бузескулъ (там же, № 10476).
549. Искривленіе языка (там же, № 10490).
550. Съ малаго корабля (там же, № 10495).
551. Засѣданія Истор.-Филол. Общества (там же, №№ 10503, 11264, 11283, 11302).

1912.

552. Всероссійскій съѣздъ художниковъ (там же, № 10532).
553. Два міра (там же, № 10541).
554. Е. П. Гребенка (там же, № 10562).
555. С. В. Соловьевъ (там же, № 10564).
556. Выставка памяти Гончарова (там же, № 10604).
557. Митроп. Евгеній Болховитиновъ (там же, № 10621).
558. Причина смерти Шевченка (там же, № 10627).
559. Гребінка („Сніп“, I—II).
560. Писанки („Южн. Край“, №№ 10647, 10677, 12612).
561. Бальмонтъ (там же, № 10653).
562. Квітка про Великдень („Сніп“, № 13).
563. Славянская выставка („Южн. Край“, № 10718).
564. Къ исторіи Харьковскаго университета (про книгу Яновського; там же, № 10737).
565. Украинскій этнографизмъ („Укр. Жизнь“, № 4).
566. Чупринка („Южн. Край“, № 10762).
567. Изученіе (школьное) музыки и танцевъ (там же, № 10783).
568. Старый Харьковъ (там же, № 10798).

569. Ф. И. Шмидтъ (там же, № 10835).
570. Труды Ф. И. Шмидта („Записки Харьк. Ист.-Филол. О-ва“, № 2).
571. И. В. Вертеловскій („Вѣстн. Харьк. Ист.-Филол. О-ва“, № 2).
572. Новости по исторіи украинскаго искусства (там же, №№ 1—2).
573. Дѣтскія пьесы Е. К. Рѣдина („Южн. Край“, № 10826 і „Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, XIX).
574. Фр. Палацкій („Южн. Кр.“, № 10824).
575. Нерящество съ общественной точки зрѣнія (там же, № 10878).
576. Новыя мѣстныя изученія (там же, №№ 10880, 10882).
577. Изъ крымскихъ впечатлѣній (там же, № 10938).
578. Везбрачіе учительницъ (там же, № 11022).
579. Къ балканскимъ событіямъ (там же, № 11042).
580. Значеніе украинскаго народа въ балканскихъ освободительныхъ войнахъ (там же, № 11050).
581. Н. В. Лысенко (там же, № 11063).
582. И. А. Бунинъ (там же, № 11066).
583. О памятникѣ Квиткѣ (там же).
584. „Проф. Старицынъ“ Андреева (там же, № 11126).
585. Картины С. И. Васильковскаго (там же, № 11156).
586. Рѣчь на столѣтнемъ юбилеѣ Харьковскаго Института благородныхъ дѣвицъ („Извѣст. Харьк. Гор. Думы“, № 9).
587. Рѣчь на юбилеѣ Х. Д. Алчевской (в книжці „Х. Д. Алчевская“, стор. 27).
588. А. К. Погорѣлко („Южн. Кр.“, №№ 11168, 11172, 11257 та в „Вѣстн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, № 3).
589. Р. J. Žytecky („Archiv f. slav. Philologie“, т. XXXIII).

1913.

590. Рисунки Брюллова („Южн. Кр.“, № 11184).
591. И. И. Срезневскій (там же, №№ 11190, 11229, та в „Вѣстн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, № 3).
592. Куинджи (там же, № 11222).
593. Къ охранѣ дѣтей („Южн. Кр.“, № 11320).
594. Скутари (там же, № 11334).
595. С. В. Соловьевъ (там же, 11344).
596. Всеобщая литература какъ предметъ университетскаго преподаванія (там же, № 11348).

597. М. М. Коцюбинскій (там же, № 11388).
598. Опасность братоубийственной войны (там же, № 11399).
599. Мѣстные церковно-археологическіе музеи (там же, № 11424).
600. Квартирное порабощеніе (там же, № 11428).
601. Обзоръ проповѣдей Галятовскаго („Вѣстн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, IV).
602. Дорожныя мелочи („Южн. Кр.“, № 11516).
603. Изъ заграничнаго курорта (там же, № 11530).
604. На южнославянскую тему (там же, № 11534).
605. „Verboten“ (там же, № 11542).
606. Подземные ходы (там же, № 11569).
607. Хлѣбъ насущный (там же, № 11573).
608. Организованная помощь учащимъ (там же, № 11593).
609. 25 л. А. П. Кадлубовскаго и В. И. Саввы (там же, № 11611).
610. Ураганъ въ Харьковѣ (там же, № 11615).
611. Д. И. Безперчій (там же, № 11634).
612. Къ 25-лѣтію крушенія царскаго поѣзда (там же, № 11683).
613. Литературная буря (там же, № 11716).
614. Ф. Е. Коршъ (там же, № 11709).
615. Памяти В. Ф. Миллера (там же, № 11724).
616. Д. И. Эварницкій (там же, № 11752).
617. Въ защиту культуры (там же, №№ 11777, 11780).
618. Злыдни въ бочкѣ („Сборникъ въ честь проф. Анучина“ 1913 г.).
619. Рецензія на книгу Щоголева „Украинское движеніе“ (в „Отчетѣ Центр. Ком. Союза 17 октября“ за 1913 р.).
620. Сны Шевченка („Извѣст. Акад. Наукъ“, XVIII, кн. 4).
621. Памятникъ профессору гуманисту — „Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XIX („Южн. Кр.“, № 11811).

1914.

622. Столѣтіе Имп. Публичной Библіотеки („Южн. Кр.“, № 11819).
623. Охрана природы (там же, № 11832).
624. Т. Г. Шевченко и его зарубежная литература там же, № 11856).

625. Отзвывы о двухъ студенческихъ медальныхъ работахъ о легендахъ о св. Николаѣ („Зап. Харьк. Ун-та“).
626. Памяти Чубинскаго („Украин. Жизнь“, I).
627. Кіевскій Софійскій Соборъ („Южн. Кр.“, № 11885).
628. Религіозность Шевченка (там же, № 11897).
629. Pro domo sua (там же, № 11910).
630. Этюды о Шевченкѣ (там же, № 11915).
631. Любимыя народныя пѣсни Шевченка („Укр. Жизнь“, № 2).
632. Волшебникъ поэзіи (Бальмонт; „Южн. Кр.“, № 11936).
633. Л. Л. Гиршманъ (там же, № 11943).
634. На гуцульскомъ вечерѣ (там же, № 11995).
635. Научные труды А. А. Мазона (там же, № 11963).
636. По поводу публичной лекціи Бальмонта (там же, № 11971).
637. Сложные ученическіе концерты (там же, № 11981).
638. Новое о Шевченкѣ, какъ художникъ (там же, № 12007).
639. Къ постановкѣ памятника М. Л. Кропивницкому (там же, № 12011).
640. О памятникахъ (там же, № 12095).
641. Желѣзнодорожный переходъ (там же, № 12116).
642. Германская печать наканунѣ войны (там же, № 12217).
643. Слободсько-українські історичні пісні („Етногр. Збірн.“, т. I. Київ 1914).
644. Українські думи („Збірник в честь Ів. Франка“, Львів, 1914 р., стор. 227—234).
645. Слово о бездождіи („Сборн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, т. XXI).
646. Современная болгарская археологія („Вѣстн. Харьк. Ист.-Фил. О-ва“, кн. 5).
647. Этнографизмъ Шевченка („Этногр. Обзор.“, № 3—4).
648. Харьковскій періодъ ученой дѣятельности И. И. Срезневскаго („Сборн. въ честь Срезневскаго“, СПб., 1914).
649. Вторыя учебныя очереди („Южн. Кр.“, № 12227).
650. Вильгельмъ II въ роли моралиста (там же, № 12233).
651. На полѣ брани. Изъ писемъ С. Н. Сумцова (там же, №№ 12260, 12287, 12295, 12353).
652. Солдатскія письма (там же, № 12387).

- 653. Противъ Гауптмана (там же, № 12295).
- 654. Памяти Лермонтова (там же, № 12303).
- 655. Голось Галицкой Руси (там же, № 12325).
- 656. Деветъ (там же, № 12402).
- 657. О посылкахъ въ армію (там же, № 12402).
- 658. Германская апологія силы (там же, № 12419).
- 659. Германское научное высокомѣріе (там же, № 12424).
- 660. Объ улучшеніи курортовъ (там же, 12437).
- 661. Малоазиатская Сибирь (там же, № 12464).

1915.

- 662. Рождественскія елки (там же, № 12455 і 12467).
- 663. Герценъ о нѣмцахъ (там же, № 12477).
- 664. Гейне о нѣмцахъ (там же, № 12486).
- 665. Научныя изданія въ честь Харьковскихъ профессоровъ (там же, № 12527).
- 666. Труды проф. С. В. Соловьева (там же, № 12542).
- 667. Бокль о войнѣ (там же, № 12557).
- 668. Шевченко въ открыткахъ (там же, № 12568).
- 669. На пути къ Царьграду (там же, № 12616).
- 670. О народныхъ развлеченіяхъ (там же, №№ 12631, 12748).
- 671. Новое о Тургеневѣ (там же, № 12657).
- 672. Памяти А. А. Левенстама (там же, № 12659).
- 673. Трезвость и крестьянская женщина (там же, № 12712).
- 674. Поэзы Игоря Сѣверянина (там же, № 12729).
- 675. О городскихъ служащихъ „субботникахъ“ (там же, № 12738).
- 676. О сохраненіи жизни (там же, № 12764).
- 677. Официальное положеніе русской литературы въ университетахъ (там же, № 12777).
- 678. Современная миеологія (там же, № 12794).
- 679. Тридцатилѣтіе ученой дѣятельности Н. А. Янчука (там же, № 12803).
- 680. О бѣженцахъ (там же, №№ 12855, 12862, 12867 і 12897).
- 681. Объ украинской печати (там же, № 12903).
- 682. О грѣхахъ и грѣшникахъ (там же, № 12914).
- 683. Новая руина (там же, № 12960).
- 684. Пѣсни о Маркѣ Кралевичѣ (там же, № 12979).
- 685. Болгарія и Харьковъ (там же, № 13000).

686. „Слѣпороды“ (там же, 13035).
687. Плѣнь у Половцевъ и австрійцевъ (там же, № 13039).
688. Даръ Германіи (там же, № 13123).
689. Черногорія (там же, №№ 13147—13148).
690. Къ университетскому дню (там же, № 13155).
691. Германскія вліянія (там же, № 13164).
692. Сербскій вечеръ (там же, № 13169).
693. Пушкинъ объ Эрзерумѣ (там же).
694. Этюды по челоуѣконенавистничеству (там же, № 13198).
695. Шевченко о нѣмцахъ (там же, № 13226).
696. Культурное общеніе съ англичанами (там же, № 13254).
697. М. М. Ковалевскій (там же, № 13283).
698. Распятый Христосъ въ турецкой повѣсти (там же, № 13303).
699. Отзывъ о посмертномъ изданіи изслѣдованія проф Рѣдина о Кузьмѣ Индикопловѣ (там же, № 13336).
700. Научное общеніе съ Антантой (там же, №№ 13347, 13366, 13530).
701. Памяти Франко (там же, № 13416).
702. Галицкое Покутье (там же, № 13433).
703. Признаки педагогическаго оживленія (там же, № 13442).
704. Гуманізм Шевченка („Збірник пам'яті Тараса Шевченка“, К. 1915, стор. 24—30).

1916.

705. Среди французовъ (там же, № 13462).
706. И. И. Мечниковъ (там же, № 13466).
707. Отголоски отступленія Бодмера (там же, № 13526).
708. Въ пользу науки (там же, № 13542).
709. 75-ти-лѣтіе II мужской гимназіи (там же, № 13566).
710. Памяти Е. А. Шебалиной („Южн. Кр.“, № 13669).
711. Памяти А. А. Потебни (там же, №№ 13759, 13849).
712. Памяти А. Г. Хариной (там же, № 13784).

1917.

713. Университетскій день (там же, № 13821).
714. К. А. Арсеньевъ (там же, № 13835).

715. Рѣчь Ллойдъ-Джорджа (там же, № 13841).
716. Домъ Наукъ (там же, № 13876).
717. Замятки о материнскомъ языкѣ въ школахъ (там же, № 13926).
718. По украинскимъ церковнымъ вопросамъ (там же, №№ 13979, 13995, 14026, 14032, 14092, 14148, 14255 і 14344).
719. Про „Просвіти“ (там же, №№ 14070, 14114, 14267; і „Рідне Слово“, № 21).
720. Реформа орографіи (там же, № 14044).
721. Українскія кафедри (там же, № 14221).
722. Памяти С. И. Васильковскаго (там же, № 14251).
723. Памяти о. Василя Ветухова (там же, № 14300).
424. Памяти Р. И. Шерця (там же, № 14331).
425. Пушкинъ и Шевченко („Укр. Жизнь“, № 3).

1918.

726. Въ защиту Христа („Южн. Кр.“, № 35).
 727. Феоктистъ Мочульскій (там же, № 37).
 728. Памяти Нечуй-Левицького (там же, № 57).
 729. Памяти Ф. К. Волкова (там же, № 71).
 730. Сковорода і Ерн. („Літер.-Наук. Вістник“, I).
 731. Начерк розвитку української літературної мови. (В-во „Союз“. Харків, 1918; стор. 40, 8⁰).
 732. Хрестоматія по українській літературі для народніх вчителів, шкіл учительських та середніх для самоосвіти. Ч. I—Народня словесність і стара література (XI—XVIII століття). (Харків, 1918. В-во „Союз“; стор. 152, 8⁰).
 733. Етнографическій очеркъ населенія Харьковской губ. (В книжці „Природа и население Харьковской губ.“, 1918).
 734. Слобожане (1918).
 735. Слобожанщина і Шевченко (В Харківському виданню творів Шевченка, 1918, вид-во „Рух“).
 736. Порфирій Кореницький (Харків, 1918, вид. „Рух“).
- Окрім того, проф. М. Ф. Сумцовим вміщено було в різні роки багато заміток по українській і південно-слов'янській етнографії (за повним своїм підписом, або скороченим— Н. С-въ) в енциклопедичному словнику Брокгауза й Ефрона; з них головніші—s. v. Разбойничьи пѣсни (кн. 51), Превращенія (49), Переживанія (45), Роза въ пѣсняхъ, преданіяхъ и повѣрїяхъ (52), Родины (52), Свадьба (57), Сказки (59), Сказанія о Вильгельмѣ Теллѣ (64), Солнце (60), Сим-

волика, Дриновъ М. С., Милетичъ Л., Метлинскій, Манжура, Квитка, Овсянико-Куликовскій, Шевченко. Багацько також біографій професорів-словесників Харківського університету [Потебня, Рижскій, Костыр, Якимовъ] вміщено їм у „Біографическомъ Словарѣ професоровъ Имп. Харьковскаго Университета“.

Додаток IV до протоколу № 1.

ЗАПИСКА АКАДЕМИКА А. Е. КРИМСЬКОГО

про обрання проф. М. Ф. Сумцова на катедру української народньої словесности в Українській Академії Наук.

Микола Федорович Сумцов, заслужений професор руського письменства в Харківському Університеті, народився 1854 року, середню освіту скінчив у II Харківській гімназії та вступив до Харківського Університету. 1878 року, оборонивши дисертацію *pro venia legendi* став там приват-доцентом, а професором зробився, оборонивши дисертацію на магістра (про весільні звичаї, 1880) та на доктора (про хліб в обрядах та піснях, 1885).

Всіх праць М. Ф. Сумцов досі надрукував 736 №№. Їх реєстр надруковано було в „Трудахъ Педагогическаго Отдѣла Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества“, вип. VII (1900), і в збірці на честь ювілею Сумцова „Пошана“ (Харків, 1907) та ще в біографічному словникові професорів харківського ун-ту іст.-філ. факультету.

Де-які з тих праць торкаються давнього українського письменства, як „Іоанникій Галятовскій“, „Лазарь Барановичъ“, „Інноцентій Гизель“, „Рѣчь Івана Мелешка“, „Сковорода“ і т. и. Вони здебільша проклали собою першу дорогу для дальшого студювання і були трудами чисто піонерськими. Між иншим уже й з них видно, який великий інтерес являє для проф. Сумцова українська жива, сучасна етнографія, що її коріння в минулому. Переважна частина численних розвідок проф. Сумцова—про сучасну народню українську словесність, про сучасні пісні й казки, про сучасні звичаї. Обидві його дисертації (магістерська й докторська) спеціально етнографічні. А за ними йде довга низка монографій про українські легенди й апокрифи, про бродячі повісті й фабльо (єсть важна розвідка: „Анекдоты о дуракахъ“), про всякі казкові та пісенні мотиви (часом запозичені од других народів), про думи, про писанки, про всякі народні звичаї і в тім числі т. зв. „культурні пережитки“ (довга розвідка) і т. и., і т. и. Ніщо

етнографічне, і з'особна ніщо з царини української народньої словесности, не втікло од уваги проф. Сумцова, і це найкраще виявляється в його книзі: „Современная малорусская этнография“ (кінця XIX в.), де дано огляд всього, що зроблено в цім напрямі. Останню працю треба ставити поруч „Історії русской этнографії“ акад. Пипіна, як її неминучий додаток і доповнення.

Здебільша все це містилося в таких виданнях російською мовою, як „Кіевская Старина“, „Этнографическое Обзоріе“ та „Сборникъ Харьковскаго Историко-филологическаго Общества“, де проф. Сумцов був і редактором. Та як настала революція 1905 року, і як з'явилася для українців спромога друкувати своєю рідною мовою, проф. Сумцов пише все виключно мовою вкраїнською. З 1906 року надруковано їм по-українськи такі розвідки: 1) Леонардо да Вінчі, 2) Малюнки з життя українського народнього слова, 3) Українське літературне єднання (в журналі „Україна“), 4) Небесний огонь, 5) „Благотворительна“ роспушта, 6) Сковорода і Ерн (в „Літерат.-Наук. Вістнику“ 1918, 1), 7) Начерк розвитку української літературної мови, 8) Літературна українська хрестоматія, 9) Порфирій Кореницький, 10) Слобожане. Останні п'ятеро праць усі випущено 1918 року. Отже ми бачимо, що проф. Сумцов, не вважаючи на свій глибокий вік (йому 65-й рік мина), невинно працює й працює з такою енергією, що їй міг би позаздрити й молодий початкуючий учений.

Проф. М. Ф. Сумцов є 1) член Празької Академії Наук, 2) член-кореспондент Російської Академії Наук, 3) почесний Член Катеринославської Наукової-Архівної Комісії, 4) почесний Член Московського „Императорскаго Общества Любителей Естествознанія, Антропологии и Этнографіи“ (з 1910 р.), 5) почесний Член Московського Археологічного Інституту (з 1912 р.), 6) почесний член Істор. Філол. Т-ва при Одеському Ун-ті (з 1914 р.), 7) Голова Харківського Істор.-Філол. Т-ва (щось із 20 літ уже), 8) дійсний член Воронізької Наукової Архівної Комісії. Окрім того, це річ природна, проф. Сумцов є так само член Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові та Київського Українського Наукового Товариства.

Вже навіть із списка отих товариств, на Вкраїні і по-за її межами, видно, яку славу має і в своїх і в чужих людей проф. Сумцов, як дослідник української народньої словесности. Він є найбільший авторитет у цій царині, і достойнішого кандидата на катедру народньої словесности Українська Академія Наук знайти навіть і не зможе.

Академик А. Кримський.

16 січня 1919 року.